

Освіта

Розвиток соціокультурної компетенції студентів немовних спеціальностей

Авдєєнко Ю. В.

викладач англійської мови національного технічного університету України «КПІ ім. Ігоря Сікорського»

Початок ХХІ століття знаменується в Україні та світі змінами у соціально-економічній та політичних сферах, що зумовлює стрімкий розвиток міжнародних, міжкультурних зв'язків, зокрема, у контексті євроінтеграції та глобалізації. Окреслився напрямок нашої країни на участь у європейському загальноосвітньому просторі в якості рівноправного партнера та достойного конкурента на міжнародному ринку праці. Відповідно, особливо пріоритетним стає процес вибудовування гнучких, толерантних взаємовідносин між індивідуумами, як представниками різних націй та культур, а також пошук найбільш ефективних форм співпраці.

У зв'язку з усім вище перерахованим, зростає роль англійської мови, яка із навчального предмету перетворилась на засіб міжнародного спілкування, досягнення професійної компетентності, а також вагомому умову затребуваності на світовому ринку праці.

Як наслідок, перед системою сучасної української освіти постає завдання якісної підготовки кадрів, як майбутніх фахівців різноманітних професій, так і всесторонньо розвинутих, мислячих особистостей, здатних адаптуватись до умов світового прогресу, оперативно приймати рішення та відповідати за свій вибір. Зокрема, це стосується розвитку у студентів немовних спеціальностей умінь усного та письмового спілкування іноземною мовою з ціллю ефективної міжнаціональної комунікації.

Повноцінне оволодіння іноземною мовою неможливе без вміння адекватно застосовувати знання у контексті мовної комунікації, що

передбачає знання культури та мовних норм певної національності. Даний підхід зумовлює формування у студентів соціокультурної компетенції.

Розглядаючи більш детально дане поняття, варто зазначити, що соціокультурна компетенція являє собою знання елементів національної культури разом з національно-культурною специфікою мовної поведінки носіїв певної мови, а також здатність користуватись ними у контекстах відповідних до сприйняття мовлення з точки зору носіїв мови. Наприклад, знання норм, правил поведінки, звичаїв, стереотипів, особливостей соціальних норм комунікативної взаємодії та ін. Відсутність або недостатня сформованість соціокультурної компетенції призводить до виникнення помилок соціокультурного характеру і, як наслідок, порушення ходу іншомовного спілкування.

Звідси, перед вищими навчальними закладами України стоїть непроста задача методичної підготовки у викладанні англійської мови, що забезпечить ефективне формування соціокультурної компетенції майбутніх фахівців, в нашому випадку, немовних спеціальностей. Досягти цієї мети є дуже проблематично за умови відсутності змоги у студентів розвивати дану компетенцію у взаємодії з носіями іноземної мови та культури. Тому під час підготовки заняття з англійської мови, викладач має приділяти увагу відтворенню максимально реальних ситуацій іншомовного спілкування. Слід орієнтуватись не на стандартний дидактизм, а на вивчення живої мови як засобу міжкультурної комунікації; на розвиток особистості не примітивним шляхом накопичення знань про мову, а через духовне та інтелектуальне збагачення новими цінностями, ідеями, поведінковими моделями; на постійне вдосконалення форм організації навчальної діяльності, які б забезпечували як аналіз специфіки іншомовної культури, так і рідної, порівняння життєвих устроїв, моральних норм.

Соціокультурна компетенція студентів має формуватись на базі:

- Застосування системи автентичних текстів полікультурного спрямування;

- Виконання комунікативних та лінгвістичних вправ, що наближають студентів до умов міжнаціонального спілкування із реального життя;
- Регулярного моніторингу знань, умінь та навичок, які набуваються в ході розвитку соціокультурної компетенції;
- Послідовності та структурованості введення соціокультурного матеріалу, тобто використання певного алгоритму.

Формування соціокультурної компетенції студентів немовних спеціальностей слід здійснювати у трьох напрямках: в процесі навчальної діяльності, в позааудиторній роботі, а також науково-дослідницькій роботі студентів. Зрозумілим є те, що тут пріоритетною є професійна спрямованість іноземної мови, хоча робота з художньою літературою як джерелом культури народу, є також, безперечно, необхідною.

Під час проведення занять ефективним є метод бесіди, в ході якої слід приділити особливу увагу мовному етикету зі своєрідними кліше, сталими фразами, фразеологічними зворотами тощо.

Також дієвими є опрацювання науково-публіцистичної літератури, газетного дискурсу (автентичних текстів), реферування статей, проведення аудіювання.

Як зазначалось раніше, особлива роль відводиться виконанню вправ рецептивного, репродуктивного та рецептивно-репродуктивного характеру, які дають змогу максимально різнобічно вивчити та застосовувати на практиці своєрідні лексичні та лексико-граматичні одиниці.

Важко переоцінити також роль інтерактивних методів навчання, наприклад, використання рольової гри.

Позааудиторна робота включає в себе організацію тематичних вечорів, мовних клубів, кіноклубів, круглих столів тощо.

В плані науково-дослідної роботи пріоритетними є самостійний пошу, матеріалу щодо певних мовних аспектів, написання статей, доповідей рефератів, участь у студентських наукових конференціях, конкурс», олімпіадах і т.д.

Отже, в умовах тісних міжнародних зв'язків сучасного світу, коли англійська мова стала універсальним засобом спілкування, опанування студентами соціокультурною компетенцією є надзвичайно важливою складовою успішної інтеграції у європейське та світове суспільство.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Горчакава Н. В. Изучение иностранного языка как средство приобщения к другой культуре // Англійська мова та література. - 2011. - №19.- С. 2-5.
2. Зуєва М. В. Пошуково-творчі соціокультурні завдання з англійської мови на краєзнавчому матеріалі // Англійська мова та література. - 2004. - №35.-С. 5-6.
3. Колодько Т. М. Педагогічні умови ефективного формуванні соціокультурної компетенції студентів у процесі вивчення іноземної МОВИ! Наукові записки: Зо. наук, праць. - К.: НПУ, 2004. - Вип. 57. - С. 54 - 63.